

Kystfiskeriet skal fremtidssikres til gavn for beskæftigelsen, lokal vækst og en bæredygtig udvikling.

Rapporten er udarbejdet af Foreningen for Skånsomt Kystfiskeri (FSK) i samarbejde med New Economic Foundation (NEF)

Helsingør
November 2016

FORENINGEN FOR
SKÅNSOMT KYSTFISKERI

Foreningens arbejde er støttet af

THE VELUX FOUNDATIONS

VILLUM FONDEN VELUX FONDEN

Resume

Dansk kystfiskeri er under afvikling. Tilbagegangen af garn- og snurrevods fiskerierne ved de danske kyster og lukninger af små-havne på stribe viser, at det nuværende fiskekvotesystem underminerer muligheden for et levedygtigt kystfiskeri. Fra 2013 til 2015 forsvandt næsten 16% af de mindre danske garnbåde fra fiskeriet. Afviklingen er i fuld gang på trods af at kvoterne bliver større. Denne afvikling lever ikke op til målsætningerne for den danske fiskeripolitik.

Hvis det skånsomme kystfiskeri forsvinder, mister Danmark et fiskeri, der giver flere arbejdspladser pr. landet fisk, et fiskeri der sikre en optimal brug af den danske fiskekvote - kystfiskerne fanger fisk med minimalt udsmid og til den højeste pris - og et fiskeri, der sikrer dagsfanget fisk af høj kvalitet fanget med respekt for naturen. Desuden er de mest brændstofeffektive fartøjsgrupper i dansk fiskeri garn-, krog samt notfiskeri¹.

Den 30. marts 2016 præsenterede Foreningen for Skånsomt Kystfiskeri (FSK) en ny kvotemodell, der kan bremse tilbagegangen for kystfiskeriet. FSK foreslår, at der sker en omfordeling af fiskekvoter for at tilgodese det skånsomme kystfiskeri. Dette er i tråd med de politiske tanker bag det nuværende fiskekvotesystem.

FSK har i samarbejde med New Economic Foundation beregnet, at der er brug for en ekstra tilførsel af fisk til det skånsomme fiskeri svarende til en landingsværdi på 40,7 millioner. Det svarer til 1,2% af den samlede danske landingsværdi i 2015.

Udregninger viser også, at det skånsomme kystfiskeri giver flere arbejdspladser pr. landet ton fisk. Da kystfiskere derudover også lander i de mindre havne i hele landet, vil det skånsomme fiskeri kunne bidrage til udvikling og vækst i nogle af de områder, som har største behov for netop dette.

Fiskekvoterne bliver i stigende grad koncentreret på færre, store fartøjer, som ejes af store rederier. Det skaber monopoldannelse, samt en unfair konkurrence for kystfiskerne der ikke kan hamle op med rederier fra ind- og udland, når der skal købes og lejes fiskekvoter. De lægger derfor op – og sælger deres kvoter til de store rederier. Men det kan en omstrukturering af de nuværende politiske strukturer ændre.

Indledning

I 2007 kom der er en omfattende ny fiskeriregulering for de danske demersale fiskekvoter. Fiskerireguleringen omhandlede blandt andet torsk, tunge, rødspætte og sej. Nogle af de vigtigste arter for det danske kystfiskeri. Den nye fiskeriregulering

---

¹ Nielsen, M., & Ståhl, L., (2012). Aspekter af grøn omstilling i dansk fiskeri, 13 s., maj 17, 2012. (FOI Udredning; Nr. 2012/20)

“Kystfiskeriet i Danmark faktisk talt er under afvikling under den nuværende ordning, som langt fra lever op til den politiske intention for kystfiskeriet”

- Kystfiskerudvalget 2009

betød, at bådejerne fik ejerskab over fiskerettighederne (fiskekvoter) og kunne som følge deraf købe, sælge og leje fiskerettigheder hinanden imellem.

Før var fisk fælles eje, i 2007 blev fisk – eller retten til at fiske – noget en fartøjsejer kunne købe². Aftalen, der blev forhandlet på plads i slutningen af 2005, men som trådte i kraft i 2007, kaldes FKA (Fartøjskvote Andele) eller Aftale om Ny Regulering. Systemet kaldes også for omsættelige kvoter. Systemet er designet til, at fiskerne køber hinanden op, så der på den måde bliver færre, større og mere effektive fartøjer. Dette er hele præmissen i reguleringen og en af målsætningerne.

Der var stor politisk bekymring for, at systemet ville dræne kystfiskeriet for både kvoter og fartøjer. Fraværet af en gennemgående sikring af det danske kystfiskeri gjorde, at aftalen kun fik tilslutning fra Regeringen (VK) samt Dansk Folkeparti. Alle andre partier stod uden for aftalen. Også kystfiskerne frygtede en afvikling af kystfiskeriet, og de advarede det politiske system imod omsættelige kvoter. Kystfiskerne mente, de ville føre til: *”koncentration af kvoterne i en sådan grad, at små og mellemstore både vil blive tvunget ud af fiskeriet”*.³ Kystfiskerne tog under de politiske forhandlinger om Aftale om ny Regulering initiativ til at oprette en Arbejdsgruppen for det Kystnære Fiskeri. Gruppen, med afsæt i Thorupstrand på Nordkysten, søgte at skabe politisk opbakning til et bæredygtigt kvotesegment for kystnært og naturskånsomt fiskeri⁴, dog uden held.

23. september 2005 kaldte daværende fødevareminister Hans Christian Schmidt (V) det dog for: *”en myte”* at de store fartøjer skulle æde de små fartøjer og ødelægger

---

² Fødevareministeriet. Aftale om Ny Regulering af dansk fiskeri. 2005.

³ Henvendelse fra Sammenslutningen af Danske Fiskeriforeninger vedr. rapport om Ny Regulering i dansk fiskeri til Folketingets udvalg for Landbrug, Fødevarer og Fiskeri. Omdelt 13-07-2005. Folketinget 2005.

⁴ Thomas Højrup. Ideer til fremme af kystfiskeriet i Danmark. 2013.

kystfiskeriet, samt at princippet skulle være, at *"de små fartøjer får mulighed for at købe de store, men ikke omvendt"*⁵.

Sådan blev det ikke, de store fartøjer fik mulighed for at købe de mindre fartøjer, og den "Kystfiskerordning", der var en del af Ny Regulering, viste sig ikke at være tilstrækkelig til at sikre kystfiskeriet. I den første evaluering af Kystfiskerordningen, der kom fra Kystfiskerudvalget i 2009, konkluderede kystfiskerne selv at: *"kystfiskeriet i Danmark praktisk talt er under afvikling under den nuværende ordning, som langt fra lever op til den politiske intention for kystfiskeriet"*.⁶ Denne konklusion førte dog ikke til ændringer af kystfiskerordningen.⁷

"2013 slog fiskeriøkonomer fast, at 158 fartøjer ud af en samlet flåde på dengang 626 kommercielt aktive fartøjer, landede over 90% af den samlede danske kvote, samtidig med at 62% af fartøjerne landede mindre end 5% af den samlede fangstmængde"⁸. Denne koncentration af fiskerettigheder og fangster på store fartøjer, ejet af store rederier, har taget fart, og i 2014 fangede 18 fartøjer 50% af den danske kvote og bare 119 fangede 90%⁹. Samtidig forsvinder kystfiskerne én efter én. Der var i 2015 143 garnfartøjer under 18 meter, der ansås som værende kommercielt aktive¹⁰. I 2014 var der 154 fartøjer i denne kategori¹¹. I 2013 170¹².

⁵ Folketinget 2005. Referat af høring om regulering af det AF DET DEMERSALE FISKERI v/ Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri fredag den 23. september 2005.

⁶ Kystfiskerudvalget 2009. Evaluering af Kystfiskerordningen 2007-2009.

⁷ Folketinget 2010. Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri 2009-10 FLF Alm.del endeligt svar på spørgsmål 327.

⁸ Andersen. Fiskeriets Økonomi 2013: Fiskerflåden. IFRO. 2013.

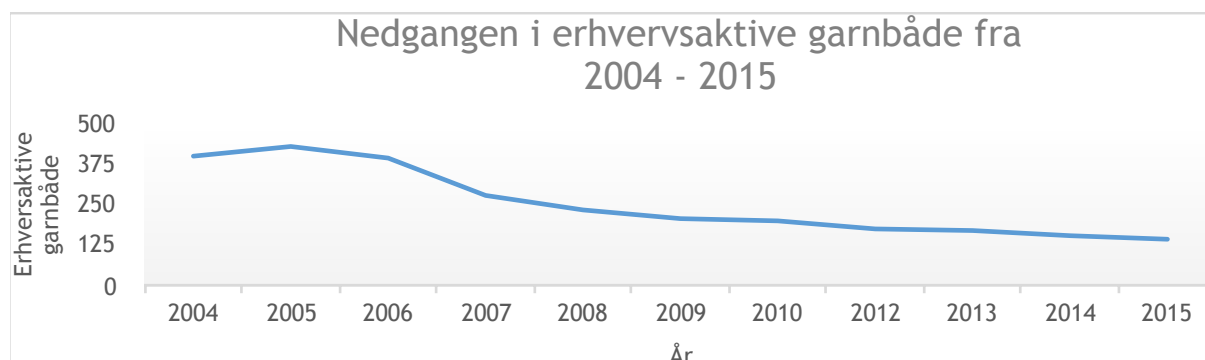
⁹ <http://www.ft.dk/samling/20151/almindel/mof/spm/87/svar/1279470/1569189.pdf>.

¹⁰ Kommercielt aktiv betyder at der er en årlig indtægt på minimum 270.000. Desuden tal fra Annual Report on fishing fleet capacity 2015. Denmark. NaturErhvervsstyrelsen 2016.

¹¹ Annual Report on fishing fleet capacity 2014-Denmark. NaturErhvervsstyrelsen 2015.

¹² Fødevareministeriet 2014. Annual Report on fishing fleet capacity 2013 -Denmark.

Det giver en nedgang på næsten 16% fra 2013 - 2015. Og som figur 1. herunder viser, har afviklingen af det erhvervsaktive kystfiskeri også været markant før 2013. Derudover var der i 2015, 28 snurrevods fartøjer i Danmark¹³.

Garnfartøjer har, til trods for de seneste års stigning i både kvoter og priser¹⁴, ikke oplevet den samme økonomiske fremgang som det øvrige fiskeri¹⁵. Der er en skævvridning i dansk fiskeri, da en stor del af fartøjerne ikke har adgang til kvoterne og dermed ikke mulighed for at drive et rentabelt fiskeri. Til trods for at kvoterne bliver større. Tilbagegangen af garn- og snurrevods fiskerierne viser, at det nuværende kvotesystem underminerer muligheden for et levedygtigt kystfiskeri. Resultatet er, at kvoterne i dag er koncentreret på få hænder¹⁶, mindre havne er lukket på striben¹⁷, og kystfiskeriet er presset. Dansk kystfiskeri er stadig under afvikling¹⁸.

Siden 2010 er der lavet løbende justeringer af Kystfiskerordningen, men ingen af disse har taget hånd om den helt store årsag til afviklingen; at kapitalstærke rederier og fartøjsejere køber kvoter op i kystfiskeriet og samler dem på store enheder. Større rederier og fartøjsejere kan optage lån til en meget lavere rente end kystfiskerne og dermed byde mere for fiskerettighederne, når disse sættes til salg.

¹³ De er ikke medtaget i de nedenstående udregninger, da de i den tilgængelige økonomiske statistik er lagt sammen med bundtrawlsfiskerierne.

¹⁴ Fiskeriets bruttoindtjening 2015. Miljø- og fødevareministeriet/NaturErhvervsstyrelsen. 2016.

¹⁵ Annual Report on fishing fleet capacity 2015-Denmark. Fødevareministeriet/NaturErhvervsstyrelsen. 2016.

¹⁶ Folketinget 2015. Miljø- og fødevareudvalget. 2015 -16. MOF alm. Del enedligt svar på spm. 74.

¹⁷ DR 2015. Nyhedsartikel: " Handel med kvoter har lukket fiskerihavne på striben". DR 09. sep. 2015

¹⁸ Pressemeddelelse fra mindretallet i Kystfiskerordningen. Oktober 2012. http://levendehav.dk/wp-content/uploads/Pressemeddelelse_endelig1.pdf.

I dag er det tydeligt, at systemet med omsættelige kvoter er tilpasset det større fiskeri. Ved kvotekøb kan kystfiskerne ikke konkurrere på pris med de større rederier¹⁹, heller ikke når kvoterne sælges fra andre kystbåde, da kystfiskere naturligvis (også) sælger til højstbydende. Kvotelejepriserne for visse vigtige fiskerarter er samtidigt høje. Dermed mister kystfiskerne den nødvendige fleksibilitet, der er behov for i fiskeriet. Kvotelejepriserne er somme tider så høje, at det ikke kan betale sig at tage ud at fiske.

Som noget nyt forsvinder kapaciteten, målt i bruttotons, også ud af kystfiskeriet. Der er et loft over, hvor meget Danmark må have af kapacitet i flåden. Med nybygninger af større skibe og tilpasning af eksisterende skibe til at opbevare den fisk, der nu ikke længere må discards (udsmides), er adgang til kapacitet blevet en mangelvare. Kapaciteten kan man blandt andet finde i kystfiskeriet, der altså ud over at blive drænet for kvoter, nu også drænes for kapacitet. Prisen på bruttotons er tidoblet fra 2015 til 2016.²⁰

Afvikling af kystfiskeriet strider imod politiske målsætninger

I aftalen om Ny Regulering, der udstak en del af de danske mål for fiskeripolitikken, fremgik det tydeligt, at kystfiskeriet fortsat skulle være en del af dansk fiskeri. I aftalen blev det beskrevet, at målet var at *"det erhvervsmæssige kystfiskeri også fremover udgør en betydende del af den danske kystfiskerflåde"*. Med den fortsatte afvikling af kystfiskeriet, lever den førte fiskeripolitik ikke op til de politiske målsætninger.

En af de største prioriteter for dansk (og europæisk) fiskeripolitik er minimering af udsmid og bifangst. Det kan man blandt andet læse i det danske operationelle program vedrørende brug af offentlige midler til at understøtte et bæredygtigt fiskeri²¹ samt i VK regeringens fiskeriudspil op til forhandlingerne om en ny fælles fiskeripolitik i EU. I denne fremgik det blandt andet, at en bæredygtig fiskeripolitik bør sigte på *"den højest langsigtede økonomisk udbytte til den laveste omkostning for bestandene og naturen"*. Dette skulle blandt andet opnås ved at udvikle selektive fiskerier og udfase discard²².

Det skånsomme kystfiskeri lander højværdiarter, der kan sælges til en merpris. Fiskeriet foregår med minimal udsmid, og lav påvirkning af den marine natur²³, som kan være med til at sikre vækst- og levestruktur for fremtidens fiskebestande.

---

¹⁹ European Fisheries at a Tipping Point , Murcia Universidad 2012.

²⁰ Artikel i Fiskeritidende: "Kapacitet er blevet en dyr handelsvare". Fiskeritidende 1. april 2016.

²¹ NaturErhvervsstyrelsen 2014. European Maritime and Fisheries Fund - Operational Programme for Denmark.

²² Fødevareministeriet 2009. Paving the way for a new common fisheries policy.

²³ Miljøskånsomhed og økologisk bæredygtighed i dansk fiskeri Af Henrik Gislason, Jørgen Dalskov, Grete E. Dinesen, Josefine Egekvist, Ole Eigaard, Niels Jepsen, Finn Larsen, Louise K. Poulsen, Thomas Kirk Sørensen og Erik Hoffmann September 2014 DTU Aqua, Institut for Akvatiske Ressourcer DTU Aqua-rapport nr. 279-2014.

Politik og strukturelle rammer, der udfaser dette fiskeri, står derfor i kontrast til de politiske målsætninger på fiskeriområdet.

I den reformerede fælles fiskeripolitik (Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) Nr. 1380/2013), der trådte i kraft i 2014, har kystfiskeriet fået en central og fremtrædende rolle. Medlemslandene er blevet enige om at støtte kystfiskeriet (artikel 2,5 f og i), og i artikel 17 opfordres medlemsstaterne til at fordele kvoter til de fiskerier, der har en reduceret indvirkning på det marine miljø, samt til fiskerier der gavner kystsamfundene og/eller skaber beskæftigelse. EU Kommissionen fastslår sin støtte til det naturskånsomme fiskeri i deres nyeste forslag om tekniske bevaringsforanstaltninger (COM(2016) 134 final). Her foreslås, at tekniske foranstaltninger skal *"skabe incitament for fiskerfartøjer, der anvender selektive redskaber eller fangstmetoder, der er mere skånsomme for miljøet, i form af tildeling af fiskerimuligheder"* (artikel 19.4). Danmark lever med sin igangværende afvikling af kystfiskeriet heller ikke op til sine EU forpligtigelser.

"Kystfiskeriet skaber den højeste værdi for samfundet blandt andet på grund af flere skabte arbejdspladser for en samme mængde fisk. Det viser både danske og udenlandske undersøgelser."

I forhold til beskæftigelsen er en afvikling af kystfiskeriet en direkte modsætning til de fremførte visioner. Senest i den nuværende Regerings regeringsgrundlag der ønskede: *"vækst og udvikling i alle dele af Danmark"*, samt at skabe en fornuftig balance mellem fiskeriets vækstmuligheder og miljøhensyn.²⁴ Også den tidligere regering lovede *"udvikling, dynamik og vækst i hele Danmark"* og ville derudover et samfund, som brugte naturens ressourcer på en bæredygtig måde, og derfor sigte imod en langsigtet og omfattende grøn omstilling af Danmark.²⁵ En afvikling af kystfiskeriet strider direkte imod disse mål.

Forslaget fra Foreningen for Skånsomt Kystfiskeri

Et af målene i den politiske aftale om Ny Regulering²⁶ fra 2005 var, at det erhvervsmæssige kystfiskeri skal udgøre en betydende del af den danske kystfiskerflåde. I aftalen om Ny Regulering ligger der muligheder for at rette op på en

²⁴ Regeringen 2015. Sammen for Fremtiden.

²⁵ Regeringen 2011. Et Danmark der står sammen.

²⁶ Fødevareministeriet. Aftale om Ny Regulering af dansk fiskeri. 2005.

evt. skævvridning af kvoteejerskab ved at indføre en told på fiskekvoter i det øvrige fiskeri. Altså en omfordeling af fiskekvoterne for at opnå en mere balanceret fiskerflåde og opretholde et mangfoldigt dansk fiskeri.

Den 30. marts 2016 lancerede Foreningen for Skånsomt Kystfiskeri et forslag til en ny kvotemodell²⁷. Hovedtanken bag forslaget er, at kystfiskerne låser deres fiskerettigheder fast i et lukket segment, hvor man kun kan sælge til andre kystfiskere, men ikke til fiskere uden for segmentet. Man kan dog købe fiskerettigheder ind udefra. Det er med andre ord en operationalisering af det Hans Christian Schmidt (V) sagde i september 2005; ”*de små fartøjer får mulighed for at købe de store, men ikke omvendt*”.

Da kapacitet nu også forsvinder ud af kystfiskeriet, er det også nødvendigt, at låse kilowatt og bruttotons fast i et lukket kystfiskersegment. Det er forbundet med visse omkostninger at låse sine fiskerettigheder fast, idet den enkelte fisker ikke vil kunne få samme høje pris for sin kvote inden for segmentet som uden for segmentet. Derfor skal der være ekstra gode incitamenter for at gå ind i et sådan segment.

Forslaget fra FSK er, at et af disse incitamenter skal være ekstra fiskekvoter, der tildeles segmentet via en kystkvotefond. Disse kvoter skal ikke kunne sælges eller lejes ud, men tildeles ligeligt imellem de kystfiskere, der tilmelder sig ordningen. Læs det fulde, detaljerede forslag [her](#).

“Tanken bag forslaget er en omfordeling af fisk inden for det eksisterende system med det mål at gavne kystfiskere og som bidrager til vækst og arbejdspladser i de mindre havne i hele landet.”

Udregninger af behovet for ekstra fisk

For at belyse hvor mange fisk, der er brug for, har FSK, med hjælp fra New Economic Foundation (NEF), set på den indikator, der hedder Return On Investment, ROI²⁸, for den del af flåden der fisker med garn. ROI bruges af EU-Kommissionen til

²⁷ Foreningen for Skånsomt Kystfiskeri. Et Kvoteoplæg. 2016

²⁸ $ROI = ((\text{indtægter fra landinger} + \text{anden indkomst} + \text{indtægter fra fiskerirettigheder}) - (\text{besætning løn} + \text{ulønnet arbejdskraft} + \text{energiomkostninger} + \text{reparationsomkostninger} + \text{andre variable omkostninger} + \text{andre ikke variable omkostninger} + \text{fiskeri rettigheder omkostninger})) / (\text{afskrevet genanskaffelsesværdien} + \text{værdi af fiskerirettigheder}).$

at vurdere fiskeriets rentabilitet. En negativ ROI indikerer, at der er brug for ekstra indtægt eller faldende udgifter, for at fiskeriet økonomisk er i balance. I beregningerne er snurrevod ikke medtaget, da snurrevod i statistikkerne bliver slået sammen med bundtrawlsfiskeri. FSKs forslag skal derfor ses som et minimumsforslag, og der er brug for at se eksklusivt på snurrevodsflåden for at udregne denne del af det skånsomme kystfiskeris behov.

Garnfiskeriet er i den tilgængelige statistik inddelt i tre kategorier:

- Fartøjer under 10 meter der fisker med garn
- Fartøjer mellem 10 og 12 meter der fisker med garn
- Fartøjer mellem 12 og 18 meter der fisker med garn

Baseret på data over ROI for de enkelte flådesegmenter, som Danmark har indleveret i forbindelse med 2015 DCF fishing fleet economic data call, er ROI for de tre ovennævnte flådesegmenter udregnet som et gennemsnit fra den senest tilgængelige data (2011 – 2013). Udregningerne fremgår af nedenstående tabel.

Den ekstra indtægt, der statistisk vil være påkrævet for at nå et investeringsafkast på 0% - som indikerer en økonomisk balance - ses i kolonne tre. Den sidste kolonne viser den ekstra indkomst, der vil være påkrævet, hvis indsatsen og de samlede omkostninger stiger med 20% for at fange den ekstra kvote. Dette forudsætter, at den overførte kvote er inden for det normale område af fartøjskategorier.

Fleet segment	ROI (2011-2013 average)	Income needed to reach a ROI of zero	Assuming 20% proportional increase in costs
PGP VL0010	-7,73 %	EUR 3,109,640 DKK 23,135,721	EUR 3,887,050 DKK 28,919,651
PGP VL1012	-4,45 %	EUR 603,411 DKK 4,489,381	EUR 754,264 DKK 5,611,727
PGP VL1218	-1,67 %	EUR 666,105 DKK 4,955,818	EUR 832,631 DKK 6,194,722
Total		EUR 4,379,156 DKK 32,580,920	EUR 5,473,945 DKK 40,726,150

Tabel 1. Beregninger af New Economic Foundation (NEF) baseret på data, Danmark har indsendt i forbindelse med 2015 DCF fishing fleet economic data call. (PGP = passive redskaber)

Konklusionen fra denne beregning er, at indkomsten for garnfiskeriet med fartøjer op til 18 meter samlet set skal forøges med 40,7 millioner kroner. Til sammenligning var

fiskeriets bruttoindtjening i 2015 samlet set på 3,4 milliarder²⁹. Den ekstra tildeling af fisk til det naturskånsomme fiskeri udgør altså kun 1,2% af den samlede bruttoindtjening. Ser man på landingsværdi for konsumfisk, udgjorde torsk,

rødspætte, tunge, anden torskefisk og anden fladfisk i 2015 en landingsværdi på 966 millioner³⁰. Der er altså tale om 4% af de samlede konsumlandinger af torsk, rødspætte, tunge, anden torskefisk og anden fladfisk. ROI bruges ofte som en indikator for den økonomiske sundhed af en industri eller fartøjskategori. En udregning af en anden almindeligt anvendt indikator, nettofortjeneste, viser, at de samme fartøjskategorier ville kræve en tilsvarende mængde af yderligere indtægter (33,7 mio. kr.).

Kystfiskeriet sikrer arbejdspladser

Danmark kan få mere ud af fisken, hvis den landes af det naturskånsomme fiskeri.

Fisk fra det naturskånsomme fiskeri opnår allerede i dag en højere pris på auktioner, og kvoterne udnyttes bedre, fordi der er mindre udsmid i det naturskånsomme fiskeri. Og som tabel 2 nedenfor viser, skaber det naturskånsomme fiskeri også mere beskæftigelse pr. landet ton fisk.

Fuldtidsbeskæftigelse (FTE) beregninger kan anvendes til at se på hvordan, de forskellige fiskerier bidrager til beskæftigelse. Jo højere FTE pr. landede ton, des flere jobs skaber fiskeriet pr. landet ton fisk. Nedenstående tabel viser fuldtidsbeskæftigelse genereret pr. landet ton for de skånsomme fiskerflåder i forhold til de demersale trawl fartøjskategorier. De to segmenter sammenlignes, da de hovedsagelig fisker samme typer fisk.

Vessel	DT 0-10 m.	DT 10-12 m.	DT 12 - 18	DT 18 - 24 m.	DT 24 - 40 m.	Net 0-10 m.	Net 10 - 12 m.	Net 12 - 18 m.
FTE	0,054	0,005	0,007	0,006	0,005	0,028	0,018	0,020

Tabel 2. Beregninger af New Economic Foundation (NEF) på baggrund af data fra 2015 DCF fishing fleet economic data call (DT = bundtrawl, Net = garn).

Som det fremgår af tabellen, skaber de mindre fartøjer en merværdi for samfundet i kraft af flere arbejdspladser pr. landet ton. Yderligere fremgår det af tabellen, at de skånsomme fiskerier skaber flere arbejdspladser pr. landet ton end bundtrawlfiskerierne. Denne undersøgelse stemmer overens med lignende

²⁹ Fiskeriets bruttoindtjening 2015. Miljø- og fødevareministeriet/NaturErhvervsstyrelsen. 2016.

³⁰ Fiskeriet i tal 2016. DFPO. 2016.

undersøgelser i England, der også konkluderer, at der er mest samfundsværdi, herunder beskæftigelse, i det skånsomme kystfiskeri³¹.

For dansk fiskeri er lignede sammenhænge bekræftet af Institut for Fødevare- og Resurseøkonomi, som i 2013 konkluderede, at kystfiskeri og fiskeri med fartøjer mindre end 18 meter bidrager relativt meget til beskæftigelse³². I Danmark ser man ydermere, at de mindre fartøjer oftere lander i de mindre havne og dermed bidrager til vækst og beskæftigelse i de dele af Danmark, hvor dette er en mangelvare³³.

Diskussion

De ovenstående udregninger giver et estimat på den stigning i indkomst fra en øget landing, der er nødvendig på nuværende tidspunkt for det danske garnfiskeri for fartøjer under 18 meter.

FSK definerer det skånsomme fiskeri som fiskeri fra fartøjer op til 17 meter, der fisker med faststående redskaber, samt fartøjer op til 15 meter der fisker med traditionelt snurrevod.

Der er brug for en særlig udregning for snurrevodsfartøjerne, da disse ikke indgår i de ovenstående beregninger, og på sigt kan der være brug for yderligere tilførsel af kvote. Foreløbige data for 2014 viser, at mens økonomiske indikatorer (herunder ROI og nettofortjeneste) er stigende for mange flåder, er der en nedadgående tendens for de naturskånsomme, mindre fartøjskategorier. En opdatering til 2014-tal vil derfor eventuelt øge den nødvendige stigning i indkomst yderligere.

En stigning i indkomst skal i udgangspunktet komme fra de kvoterede arter, specielt tunge, torsk og rødspætte er vigtige for kystfiskeriet. Der vil være regionale forskelle på behovet, og udviklingen kan betyde, at nye behov opstår. Hvor stor en tilførsel der

---

³¹ Value Slipping Through the Nets. NEF. 2011.

³² Nielsen mfl. Dansk kystfiskeri: Struktur og økonomi. IFRO. 2013.

³³ Rapport fra Arbejdsgruppe om Kystfiskeri. NaturErhvervsstyrelsen. 2013.

skal ske på artsniveau, og i de forskellige farvande, bør bestemmes efter nærmere drøftelser og overvejelser. Samtidig bør man løbende vurdere, om de tilførte mængder er tilstrækkelige for ikke blot at bibeholde det skånsomme fiskeri, men også udvikle det.

En øget indkomst kan også komme fra de ikke-kvoterede arter, f.eks. konk, skrubbe og krabbe. Derudover ville det være fordelagtigt med en certificering eller branding af skånsomt fanget kystfisk. Hermed kan fisken markedsføres som et unikt produkt, der med sin gode kvalitet og friskhed i kombination med den høje miljø- og socialprofil kan skaffe fiskeren en merpris, og dermed bidrage til øget indkomst for den enkelte kystfisker og hele kystfiskerhvervet. Der skal samtidig arbejdes med en logistik, der sikrer en hurtig rejse fra kystfisker til forbruger - noget der også kan sikre en bedre pris til fiskeren. FSK arbejder på en sådan branding samt en forbedring af logistik, men det er ikke nok. Der er behov for tilførsel af de essentielle mængder fisk for at få et levedygtigt kystfiskeri.

FSK har i kvoteoplægget fra 30. marts foreslået, at hvis de tilførte fiskekvoter ikke fiskes i det skånsomme segment, kan de tilbageføres til det øvrige fiskeri. På den måde vil forslaget ikke føre til, at Danmark ikke når at opfiske sin kvote.

Det er fuldt ud politisk muligt at overføre fisk fra det øvrige fiskeri til kystfiskeriet. I aftalen om Ny Regulering ligger der muligheder for at rette op på en evt. skævvridning imellem de forskellige fiskerier ved at indføre en told på fiskekvoter i det øvrige fiskeri.³⁴ Der er, som det fremgår af tabel 1, stor forskel på de nødvendige mængder imellem fartøjsgrupperne. De mindste fartøjer under 10 meter har brug for den største øgning af indkomsten for at forbedre deres økonomiske situation.

De mindre fartøjer under 10 meter er oftest dem, der ikke har så mange fiskerirettigheder og som i høj grad er presset på leje- og købemarkedet. FSK har foreslået en kvotemodel, der tildeles fiskeren, uanset ejerskab af FKA andele. Dette står i modsætning til den nuværende kystfiskerordning, hvor den ekstra tildeling er afhængig af, hvor mange fiskerirettigheder man i forvejen ejer, og som derfor

---

³⁴ I aftale om Ny Regulering fremgår det at: "Fødevareministeren vil undersøge grundlaget for gradvist at indføre et ressourcegebyr, fx i form af en toldningsordning i danske fiskerier. Toldningsordningen, der skal komme erhvervet til gode, vil kunne bidrage til generationsskiftet og til, i sammenhæng med regeringens bæredygtighedspakke, at indføre incitamenter til at udøve et stadigt mere bæredygtigt fiskeri. Kvoteandelene fra en toldningsordning kan endvidere anvendes til at justere forholdet mellem kystfiskersegmentet og det øvrige fiskeri, hvis der er behov for det. Ordningen gennemføres i samarbejde med erhvervet".

favoriserer de fiskere, der allerede ejer mange kvoter. Alternativt kan man se på en ekstra tildeling til de mindste fartøjer.

En ordning, hvor den ekstra kvotefordeling er uafhængig af ejerskab af FKA, vil også give unge fiskere, der gerne vil ind i erhvervet en bedre mulighed for at starte uden for stor gældsætning. Derfor forudser FSK, at de mindre fartøjer vil få det nødvendige løft med denne model, samtidig med at modellen vil bidrage til generationsskiftet i fiskeriet, hvilket i dag er en stor udfordring.

Kystfiskeriet praktiseres i dag, til trods for at det på papiret har en dårlig økonomi. Den dårlige økonomi betyder ikke, at fiskeren ikke får løn for at fiske, men det betyder, at der ikke er råd til at leje de vigtige kvoter, så fiskeriet kan bestå; der er ikke råd til at købe kvoter, og der er ikke penge til forbedringer af fartøjet. At kystfiskeriet ikke opnår den samme økonomiske vækst, bunder i en lang række strukturelle og kulturelle udfordringer.

Omsættelige kvoter tilgodeser ikke det mindre fiskeri. Kystfiskerne kan ikke købe kvoter, da de ikke kan konkurrere på pris med de større rederier (mange banker tager højere rente for lån til små fiskere end til større rederier), og fordi lejepriserne er høje, mister kystfiskerne den nødvendige fleksibilitet, der er behov for i fiskeriet.

Systemet med discardforbud, kontroller, e-log, adgang til EU subsidier mv. er tilpasset store fartøjer og større rederier - ikke en én-mands besætning. Derfor mister de mindre fartøjer en lang række muligheder, som de større enheder har.

I politiske strukturpapirer og grundnotater for fiskeriets udvikling, samt i fiskeripolitiske udvalg, har kystfiskeriet manglet repræsentation. Dette har medvirket til, at politikker udvikles og implementeres uden hensyntagen til kystfiskeriets situation og uden værdisættelse af dets ofte unikke bidrag til både beskæftigelse og lokal kultur.

Kontakt

Søren Jacobsen, næstformand i Foreningen for Skånsomt Kystfiskeri, tlf.: 21 22 72 43, e-mail: fisker@jacobsen.mail.dk

Hanne Lyng Winter, biolog og politisk rådgiver i Foreningen for Skånsomt Kystfiskeri, tlf.: 28 10 90 59, e-mail: hanne@skaansomtkystfiskeri.dk

Tak til Mathilde Højrup for korrekturlæsning og fagligt input.

